

ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΑ
ΤΟΥ **ΜΙΝ**
ΤΣΕΡ
ΣΤΟ ΛΥΚΑΥΓΕΣ

WU MING

Χ Α Ι Ρ Ε Τ Ι Ζ Ο Ν Τ Α Σ • Τ Ο Ν • 2 1 ο • Α Ι Ω Ν Α

ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΑΔΕΛΦΩΝ

ΟΙ WU MING ΑΠΟ ΤΙΣ «ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΑΔΕΛΦΩΝ»

Κλείνοντας την πρώτη δεκαετία της εκδοτικής μας δραστηριότητας, αποφασίσαμε να αναλάβουμε την παρουσίαση του συνολικού έργου των Wu Ming στην ελληνική γλώσσα. Ξεκινήσαμε με το πιο πρόσφατο εκείνη την περίοδο *Προλετκούλτ* και ακολούθησε αμέσως ο, εμβληματικός πια, *Εκκλησιαστής*, από την εποχή που ακόμα ονομάζονταν Luther Blisset.

Οι Wu Ming, πέρα από την υπαρκτή τους ως ανώνυμη συγγραφική κολεκτίβα *Αγνώστου Ταυτότητας Υβριδικών Αφηγήσεων*, που ανανέωσαν την λογοτεχνική φόρμα του ιστορικού μυθιστορήματος, ασχολούνται με τον αντιφασισμό, την οικολογία, την ριζοσπαστική ορειβασία, το σημειολογικό αντάρτικο στα επίσημα μίντια, τη μουσική, την ανάδειξη των αποσιωπημένων φωνών της αποικιακής Ιταλίας και την συμμετοχή σε εμβληματικούς αγώνες της εποχής τους, όπως οι *tute bianche*, το αντιπαγκοσμιοποιητικό κίνημα, τον πιο μακροχρόνιο αποαναπτυξιακό αγώνα, το περίφημο *No Tav* και πολλά ακόμα.

Μαζί με τα διάσημα βιβλία τους έχουμε σκοπό να παρουσιάσουμε και όλο τον υπόλοιπο οργιαστικό πλούτο, από κείμενα, δραστηριότητες, παρεμβάσεις, συμμετοχές στην κοινωνική ζωή, ώστε οι αναγνώστες που τους αγαπούν να σχηματίσουν μια πλήρη εικόνα του έργου τους. Εξού και το φυλλάδιο που κρατάτε στα χέρια σας.

Η επιτυχία του *Εκκλησιαστή* ήταν και παραμένει τόσο μεγάλη που αναζωπύρωσε το ενδιαφέρον, για τους Πολέμους των Χωρικών, τις Συνωμοσίες τους και για την φιγούρα του *Τόμας Μίνστερ* που βρίσκεται στο κέντρο της αφήγησης του *Εκκλησιαστή*. Έτσι, για την αγγλική έκδοση των κειμένων του Μίνστερ το 2010 από τον βρετανικό εκδοτικό οίκο Verso, στη σειρά *Revolutions*, ζητήθηκε από τους Wu Ming να γράψουν μια εισαγωγή στο βιβλίο. Ξεπερνώντας κατά πολύ το σύνθημα τρόπο παρόμοιων εισαγωγών, πρόσφεραν ένα ακόμα κομψοτέχνημα της αφηγηματικής τους ικα-

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: Spettri di Müntzer all'Alba
ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ: Spectres of Müntzer at Sunrise / Greeting the 21st Century

Για την μετάφραση ακολουθήθηκε η επίσημη αγγλική εκδοχή.
Κάποιες αλλαγές σύμφωνα με το ιταλικό πρωτότυπο
έγιναν όπου κρίθηκε απαραίτητο.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Τηλέμαχος Δουφεξής Αντωνόπουλος, Μίλτος Ντούκουρας
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Των ιδίων
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ: Κώστας Λεγάκης

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ ΤΟΝ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 2022
ΣΕ 1.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ ΠΟΥ ΜΟΙΡΑΣΤΗΚΑΝ ΔΩΡΕΑΝ

Souvenirs antiautoritaires #1

νότητας. Ήταν η εποχή της καταστολής του αντιπαγκοσμιοποιητικού κινήματος στη Γένοβα και της δολοφονίας του Κάρλο Τζουλιάνι· ήταν η εποχή της Πορείας της Αξιοπρέπειας των Ζαπατίστας από τη ζούγκλα Λακαντόνα στην Πόλη του Μεξικού. Συμβάντα που παρακολούθησαν από την πλευρά του συμμετέχοντα και όχι του θεατή. Το προσωπικό βίωμα, το ιστορικό γεγονός και η μυθολογία μπλέχτηκαν αξεδιάλυτα σε μια ακόμα υβριδική αφήγηση, τοποθετώντας τον Μίντσερ και τον *Εκκλησιαστή* στον 21ο αιώνα, τώρα και για εμάς.

Αυτή η γοητεία, η μαγεία που προσφέρουν οι Wu Ming, είναι που μας κάνει να χαιρόμαστε κάθε φορά που εκδίδουμε κάτι δικό τους.

Οι Εκδόσεις των Συναδέλφων

... μερικούς μήνες πριν τη σύνοδο κορυφής ξεκινήσαμε να γράφουμε επικά κείμενα όπως το *Από τα πλήθη της Ευρώπης...* (και πολλά ακόμα), ξέρετε, ήταν σαν διάταγμα και έλεγε: «Είμαστε οι αγρότες των Ζακερί... Είμαστε οι τριάντα τέσσερις χιλιάδες άνθρωποι που ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα του Χανς του Αυλητή... Είμαστε οι δουλοπάροικοι, οι ανθρακωρύχοι, οι φυγάδες και οι λιποτάκτες που ενώθηκαν με του Κοζάκου του Πουγκατσόφ για να ανατρέψουν την απολυταρχία της Ρωσίας...». Κατόπιν επιδοθήκαμε σε μιντιακές ακροβασίες ώστε να δημιουργήσουμε προσδοκίες για την Γένοβα. Παράδειγμα: ένα ήσυχο ανοιξιάτικο βράδυ, κρεμάσαμε πλακάτ γύρω από τους λαιμούς των πιο εμφανών αγαλμάτων της Μπολόνια (σε τύπους όπως ο Γαριμπάλντι και σε άλλους εθνικούς ήρωες του 19ου αιώνα), με μηνύματα που ενθάρρυναν όλους τους πολίτες να πάνε στη Γένοβα [...] θέλαμε να προκαλέσουμε όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους να πάνε στη Γένοβα και καταλήξαμε πείθοντας όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους να πέσουν σε μια πλήρη αστυνομική ενέδρα. Οι διαδηλωτές υπέστησαν βιαιοπραγίες, τους έλιωσαν στο ξύλο, συνελήφθησαν, μέχρι που βασανίστηκαν. Δεν περιμέναμε τέτοιο μακελειό. Κανείς δεν το περίμενε. Μετανιώνω που υπήρξαμε τόσο αφελείς και που πιαστήκαμε απροετοίμαστοι, αν και νομίζω ότι ήταν μια κρίσιμη στιγμή για την τελευταία γενιά ακτιβιστών. Κατά κάποιο τρόπο, ήταν σημαντικό να βρίσκεσαι εκεί. Αυτή η εμπειρία έχει δημιουργήσει δεσμούς ανάμεσα σε ένα διεθνικό πλήθος ανθρώπων όντων [...] Θα δούμε τις συνέπειες αυτού του «ήμουν εκεί» για πολύ καιρό ακόμα, σε ένα ριζωματικό, εκτεταμένο, μακροπρόθεσμο επίπεδο.

Συνέντευξη των Wu Ming στον Robert P. Baird,
Chicago Review #52:2/3/4, Οκτώβριος 2006

Ο . Ε Ν Α Δ Ω Ρ Ο Α Π Ο Τ Ι Σ Μ Α Ϊ Μ Ο Υ Δ Ε Σ

Συνέβη μια παγωμένη νύχτα, τον Μάρτιο του 2001. Συνέβη στο Νούριο, στην πολιτεία του Μισσοακάν, στο Μεξικό, όπου οι εκπρόσωποι όλων των αυτόχθονων φυλών της χώρας, είχαν συγκεντρωθεί για να απαιτήσουν ένα νόμο για τα δικαιώματα των ινδιάνων. Ήταν η τρίτη συνάντηση του Εθνικού Ιθαγενικού Κογκρέσου, σε μεγάλο βαθμό δημιούργημα των Ζαπατίστας – εκείνων των πολεμιστών ποιητών, σοφών στη χρήση των μίντια, που εφτά χρόνια πριν εμφανίστηκαν σαν απ' το πουθενά, από τις εσοχές του χρόνου. Επειδή οι U2 έκαναν λάθος: μερικές φορές κάτι συμβαίνει την πρώτη ημέρα του έτους. Μερικές φορές ένας στρατός αγροτών Μάγια, με τα πρόσωπα καλυμμένα με πασαμοντάνας, καταλαμβάνει μια πόλη και στέλνει ένα μήνυμα σε εκατομμύρια ανθρώπους. Συνέβη στο Σαν Κριστόμπαλ δε las Κάσας, στην Τσιάπας, στο Μεξικό, την 1η Ιανουαρίου του 1994.

Και να 'μαστε εκεί, εφτά χρόνια μετά, περιτριγυρισμένοι στα σκοτάδια του Νούριο, και ήταν εκεί και οι Ζαπατίστας, και ήταν εκεί και ο υποδιοικητής Μάρκος, γιατί εκείνη η συνάντηση έγινε κατά τη διάρκεια της περιφημής –και παρακολουθούμενης σε όλο τον κόσμο– «Πορείας της Αξιοπρέπειας». Η Πορεία: γραμμές ανθρώπων σε σαραβαλισμένα πούλμαν, χιλιάδες μίλια, από την ισπανική ζούγκλα σε ένα συνωστισμένο Σόκαλο, τη μεγαλύτερη πλατεία της Πόλης του Μεξικού. Είκοσι ημέρες ταξιδιού, είκοσι ημέρες ποίησης αποσταλαγμένη από τον Μάρκος σε επτά αλληγορικές ομιλίες αποκαλούμενες «Τα Επτά Κλειδιά».

Το Νούριο ήταν μια στάση της πορείας και είμασταν και εμείς εκεί, οι Wu Ming, ή τουλάχιστον: ένας από εμάς. Ναι, γιατί ο Μάρκος και οι Ζαπατίστας συνοδεύονταν με κόσμο από παντού, μια πολύμορφη πομπή από δημοσιογράφους, ακτιβιστές, διανοούμενους, καλλιτέχνες και παράσιτα. Είχαμε καταφθάσει από την Ιταλία, μέλη μιας αλλόκοτης αντιπροσωπείας που οι αυτόχθονες αποκαλούσαν «monos blancos», λευκές μαιμούδες. Ήταν ένα λο-

γοπαίγνιο, επειδή «monos» στα ισπανικά σημαίνει επίσης «φόρμα» (tuta – σ.τ.μ.)

Πίσω στο σπίτι, εκεί μάλιστα, υπήρχαν οι «λευκές φόρμες» (tute bianche, – σ.τ.μ.). Σε μια περιέργη σημειολογική αντιστροφή, ένα ένδυμα εργασίας είχε γίνει προσωρινό έμβλημα πολιτικής ανυπακοής και πολλοί άνθρωποι το φορούσαν στις διαδηλώσεις. Αυτές τις monos τις φορέσαμε καθόλη τη διάρκεια της πορείας και έπαψαν να είναι λευκές πολύ πριν φτάσουμε στην Πόλη του Μεξικού. Δεν υπήρξαν πολλές ευκαιρίες να κάνουμε μπάνιο και είμασταν όλοι αρκούτσως βρώμικοι.

Πολλές φορές η λέξη «μυϊμούδες» χρησιμοποιούνταν με πρόθεση υποτιμητική, ξενοφοβική, ιδίως από τις αντιδραστικές εφημερίδες, αλλά με τη σειρά μας υιοθετήσαμε το όνομα και, κατά τη διάρκεια της πορείας, γράψαμε μια αλληγορική ιστοριούλα, *Ο Μύθος της Λευκής Μαιμούς*, που άρχιζε έτσι:

Έπειτα από πολλά χρόνια ο Δον Ντουρίτο, ο μαύρος σκαρβαβίος, αποφάσισε να βγει από τη ζούγκλα και έτσι προσκάλεσε όλα τα ζώα και από τις δύο πλευρές της θάλασσας, για να τον συνοδεύσουν στην πόλη. Πολλά ζώα κατέβηκαν από τα βουνά και άλλα έφτασαν από τη θάλασσα. Το πιο παράξενο απ' όλα ήταν μια λευκή μαιμού που ερχόταν από πολύ μακριά. Το χρώμα της ερχόταν σε τέτοια αντίθεση με το χρώμα της γης, που την έκανε να φαίνεται εντελώς παράταιρη. Τα υπόλοιπα ζώα παρατηρούσαν έκπληκτα αυτό το παράξενο είδος που με το ζόρι βιάδιζε σε μια άγνωστη περιοχή, κάτω από έναν ήλιο που για την επιδερμίδα της δεν ήταν γνώριμος. Αδέξια και αλλόκοτη, η λευκή μαιμού έκανε οτιδήποτε ώστε να φανεί χρήσιμη και να αποδείξει ότι το πόστο της ήταν εκεί. Στις προγραμματισμένες στάσεις έφτανε τελευταία και καταϊδρωμένη, ωστόσο έφτανε πάντοτε.

Δίναμε την εντύπωση κουρελήδων, μολαταύτα –όπως συμβαίνει ενίοτε με τους κουρελήδες– θα πρέπει να υπήρχε κάτι το ευγενές (ή τουλάχιστον ενδιαφέρον) στον τρόπο που λειτουργούσαμε, εφόσον η *Comandancia* του ζαπατιστικού στρατού μας ανέθεσε

να κάνουμε την υπηρεσία φύλαξης. Δεν κάνουμε πλάκα: σε κάποια στιγμή, κατά τη διάρκεια της πορείας, οι Ιταλοί *monos blancos* έγιναν η *security* των διοικητών. Ήταν, περισσότερο από οτιδήποτε άλλο, μια *performance*. Πολύ περιτύλιγμα, λίγη ουσία. Ποιος ξέρει τι είχαν κατά νου ο Μάρκος και οι υπόλοιποι όταν πήραν την απόφαση. Ίσως να ήθελαν απλώς να γελάσουν.

Ευτυχώς, δεν πήραν τα μυαλά μας αέρα. Λοιπόν, εννοούμε, όχι πάρα πολύ.

Τέλος πάντων, όχι διαρκώς. Και ακόμη κι όταν το κάναμε, η συνεχής ροή προσβολών από πλευράς των αντιδραστικών μίντια –με τη συνεισφορά του ίδιου του προέδρου Βισέντε Φοξ– θα μας υπενθύμιζε αδιάκοπα τι πραγματικά ήμασταν. Μαϊμούδες. Βρώμικες, κουρελιάρικες, αδέξιες, ενοχλητικές μαϊμούδες.

«Δεν είσαι εξοικειωμένη μ' αυτό το ποτάμι» είπε ο Δον Ντουρίτο στο παράξενο ζώο.

«Αλλά έχεις μεγάλα χέρια και δυνατά. Φτιάξε μία γέφυρα που να φτάνει στην άλλη όχθη».

Έτσι η λευκή μαϊμού, κολακευμένη από μια τέτοια ευθύνη, ξεκίνησε να εργάζεται με ζήλο περισσό. Δούλευε κάτω από τη βροχή και κάτω από τον ήλιο, δούλευε το πρωί και δούλευε και τη νύχτα, ενώ η αλεπού τη συκοφαντούσε κρυφά ανάμεσα στα άλλα ζώα. Και οι παπαγάλοι τη μιμούνταν.

«Η λευκή μαϊμού δεν είναι μία από εμάς. Δεν μένει εδώ, και, επιπλέον, είναι άλλου χρώματος. Δεν πρέπει να την εμπιστευέστε, η γέφυρα που χτίζει θα καταρρεύσει και θα πνιγείτε όλα».

Η αρκούδα, το κογιότ, ο μαύρος πίθηκος και υπόλοιπα ζώα που είχαν τα χρώματα της γης, παρακολουθούσαν τη λευκή μαϊμού να δουλεύει και μάλωναν μεταξύ τους.

«Ερχεται από μακριά αλλά είναι φίλη μας. Δουλεύει για να μπορέσουμε να φτάσουμε στην πόλη».

«Δεν είναι το ποτάμι της, δεν ξέρουμε ποια είναι, δεν μπορούμε να την εμπιστευτούμε».

Τότε ο γερο-Δον Φέλιξ, ο αετός που επόπτευε τα πάντα, είπε ότι

ο Δον Ντουρίτο είχε αναθέσει το καθήκον αυτό στην λευκή μαϊμού ακριβώς επειδή ήταν τόσο διαφορετική και ερχόταν από τόσο μακριά. Πιθανόν, γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, η εργασία της να έχει μεγαλύτερη σημασία για όλα τα ζώα.

Επιτέλους, φτάσαμε στην Πόλη του Μεξικού όπου λάμψαμε στο φως που αντανακλούσαν οι ζαπατίστας. Ο ανατασκοκριτής της αριστερής καθημερινής εφημερίδας *La Jornada* έγραψε:

Την Κυριακή στις 11 του μήνα, κατά μήκος της διαδρομής από το Ξοσίμικο στο Σόκαλο, οι Ιταλοί *monos blancos*, που συνόδευσαν το караβάνι των ζαπατίστας έριξαν μια ματιά για λίγα δευτερόλεπτα σε ένα πλακάτ, σ' ένα από τα πολλά με τα οποία οι πολίτες συνδιαλέγονταν, με τον δικό τους τρόπο, από τα πλαινά του δρόμου, με τη γενική διοίκηση του EZLN. Έγραφε «LE SCIMMIE BIANCHE HANNO LE PALLE», «ΟΙ ΛΕΥΚΕΣ ΜΑΪΜΟΥΔΕΣ ΕΧΟΥΝ ΑΡΧΙΔΙΑ».

Αυτό, ήταν μια αποζημίωση για όλες τις προσβολές εκτοξευμένες από τα μίντια προς αυτούς τους ευρωπαϊούς, που για μέρες και μέρες έγιναν στόχος αυτών των ξενοφοβικών επιθέσεων.

Αλλά ας επιστρέψουμε σε εκείνη την κρίση νύχτα στο Νούριο. Τι συνέβη σε εκείνη την κατασκήνωση, σ' αυτό το κεντρικό οροπέδιο του Μεξικού;

Τι συνέβη που ήταν τόσο ξεχωριστό; Λοιπόν, τίποτα το ιδιαίτερο. Ήταν απλώς μια ελάχιστη χειρονομία. Καθώς κάποιοι κατασκηνωτές προετοιμάζονταν ν' ανάψουν μια φωτιά, ο αντιπρόσωπός μας [Wu Ming 4] πλησίασε τον υποδιοικητή και του δώρισε ένα αντίτυπο του μυθιστορηματός μας *Εκκλησιαστίς* υπογεγραμμένο με το προηγούμενο όνομά μας *Luther Blisset*. Ήταν ένα αντίτυπο της ισπανόφωνης έκδοσης. Στην αρχική σελίδα, μια αφιέρωση:

Στον «El Sub»

με την ζέση του αγώνα σε μια παγερή νύχτα

από μια μονο blanco (τώρα με όλα τα χρώματα της γης)
συμπωματικά συγγραφέας αυτού του βιβλίου.

Ο υποδιοικητής τη διάβασε και φαινόταν δύσπιστος:

«Είσαι ο συγγραφέας; Και είσαι μια λευκή μαιμού;»

«Ναι, μαζί με άλλους τρεις τύπους, επίσης λευκές μαιμούδες».

Ο Μάρκος ευχαρίστησε και απομακρύνθηκε με το βιβλίο στο χέρι.

Όταν η γέφυρα είχε μισοχτιστεί, ο Δον Ντουρίτο μάζεψε όλα τα ζώα στην όχθη του ποταμού. Κατόπιν, οδήγησε τη λευκή μαιμού στο παράθυρο ώστε να μπορούν να τη δουν όλα τα ζώα. Και απευθυνόμενος στα ζώα είπε:

«Χτίζει μια καλή γέφυρα, μα δεν μπορεί να την ολοκληρώσει μόνη της. Κανένα μας δεν μπορεί μόνο του».

Σαστισμένη, η λευκή μαιμού τότε τον ρώτησε:

«Μα τότε γιατί μέχρι τώρα μ' έβαλες να δουλεύω ολομόναχη;»

Ο Δον Ντουρίτο έκλεισε το παράθυρο και άφησε την λευκή μαιμού να καθρεφτιστεί στο τζάμι. Κοιτάχτηκε μα δεν αναγνώρισε τον εαυτό της.

Το τρίχωμά της δεν ήταν πια τόσο λευκό.

Τώρα πια, ήταν από τα χρώματα της γης.

— • —

1. Ο ΜΑΡΚΟΣ, Ο ΜΙΝΤΣΕΡ ΚΑΙ Ο ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΗΣ (1994-1999)

[...] Πολεμήσαμε [...] δίπλα σε ανθρώπους που πίστευαν πραγματικά ότι θα έβαζαν ένα τέλος στην αδικία και την ασέβεια πάνω στη Γη. Ήμασταν χιλιάδες, ήμασταν στρατός. Η ελπίδα τσακίστηκε στην πεδιάδα του Φράνκενχαουζεν στις 15 Μαΐου 1525. Τότε εγκατέλειψα έναν άνθρωπο στη μοίρα του, στα χέρια των λανσκενέδων. Πήρα μαζί μου τον σάκο του, που ήταν γεμάτος με επιστολές, ονόματα κι

ελπίδες. Μαζί με αυτό, και την υποψία ότι είχαμε προδοθεί, ότι πουληθήκαμε στις στρατιές των πριγκίπων σαν πρόβατα στο παζάρι». Μου είναι ακόμα δύσκολο να προφέρω το όνομά του. «Ο Τόμας Μίντσερ».

Δεν τον βλέπω αλλά αντιλαμβάνομαι την έκπληξη που τον κυριεύει, ίσως και τη δυσπιστία, σαν να μην ξέρει αν βλέπει φάντασμα ή όχι.

Σχεδόν ψιθυρίζει: «Αλήθεια πολέμους με τον Τόμας Μίντσερ;»

Εκκλησιαστής, Luther Blisset

(ελληνική έκδοση σελ. 221-222, μετ., Άννα Γρίβα)

Μέχρι σήμερα, δεν γνωρίζουμε αν ο Μάρκος είχε ποτέ την ευκαιρία να διαβάσει το βιβλίο. Τα χρόνια που ακολούθησαν, ήταν υπερβολικά απασχολημένος και η κατάσταση στην Τσιάπας (πραγματικά, σε ολόκληρο το Μεξικό) φαίνεται να έχει επιδεινωθεί σημαντικά. Σε κάθε περίπτωση, το να του προσφέρουμε ένα αντίτιπο είχε ένα συγκεκριμένο νόημα. Για εμάς, αυτό το δώρο συμβόλιζε την ολοκλήρωση ενός κύκλου, από τον Πόλεμο των Χωρικών του 16ου αιώνα (το θέμα του μυθιστορήματος) έως το ζαπατιστικό *Levantamiento* [εξέγερση].

Ο Πόλεμος των Χωρικών ήταν η μεγαλύτερη λαϊκή εξέγερση της εποχής της, ξέσπασε στην καρδιά της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και καταπνίγηκε με αγριότητα το 1525 ένα χρόνο πριν οι Ισπανοί Κονκισταδόρες ξεκινήσουν την αιματηρή εισβολή τους στο Νότιο Μεξικό και καταστρέψουν τον πολιτισμό των Μάγια.

Το *Levantamiento* των Ζαπατίστας ήταν η πιο επιδραστική αγροτική εξέγερση της εποχής μας, έγινε στο Νότιο Μεξικό με πρωτοβουλία Μάγια ακτιβιστών και είχε μια επιρροή στους αγώνες όλης της σημερινής ανίερης αυτοκρατορίας.

Πείτε το «χιασμό», αν σας αρέσει.

Ο Πόλεμος των Χωρικών ήταν ένα προεικονιστικό γεγονός, με τον ίδιο τρόπο που ο βασικός του ταραχοποιός, ο Τόμας Μίντσερ ήταν μια προεικονιστική προσωπικότητα. Ήταν κυριολεκτικά

προαναγγελία επειδή η κοινωνική τάξη που ο Μίντσερ και οι επαναστατημένοι χωρικοί οραματίζονταν, ήταν πολύ πιο μπροστά από την εποχή τους και το αντιλαμβάνονταν, μάλιστα εξακολουθεί να είναι πιο μπροστά ακόμα κι από την δική μας εποχή, και επιπροσθέτως δεν ήταν απλώς μια συλλογική παραίσθηση ακολουθούμενη από εκρήξεις μαζικής βίας. Αυτή είναι η συντηρητική ερμηνεία που ξεκίνησε από τον Μαρτίνο Λούθηρο και τελειοποιήθηκε από τον Νόρμαν Κον, που περιέγραψε τον Τόμας Μίντσερ ως πρόδρομο του σύγχρονου ολοκληρωτισμού και της ναζιστικής τρέλας, μα όλα αυτά είναι μαλακίες. Οι χωρικοί απείχαν πολύ απ' το να είναι τρελοί: είχαν κοινωνικά προγράμματα (αν και ακατέργαστα) και συγκεκριμένους στόχους να υλοποιήσουν. Οι ανάγκες τους ήταν πραγματικές και η πρακτική τους ήταν ριζωμένη στην κοινωνική πραγματικότητα της εποχής τους. Οι επιμέρους επιτυχίες τους ήταν απτές: κατέκτησαν πόλεις, σχημάτισαν επαναστατικά συμβούλια και κλόνισαν τη δομή της εξουσίας από τα θεμέλια μέχρι επάνω, μέχρι να σπάσουν τα σάπια δόντια των πριγκίπων. Σε μια φεουδαρχική επικράτεια, κατακερματισμένη σε αναρίθμητες πόλεις-κράτη, ο Πόλεμος των Χωρικών ήταν μια εξέγερση δίχως σύνορα· εθνική και παγγερμανική πολύ πριν η Γερμανία καταστεί έθνος. Τα λάθη των αγροτών, ιδεολογικά και στρατηγικά, ήταν συνυφασμένα με αυτό το κοινωνικοϊστορικό πλαίσιο, αλλά η πολιτική τους είχε αρχίσει να το υπερβαίνει. Ηττήθηκαν και σφαγιάστηκαν, σίγουρα, αλλά η κληρονομιά τους είναι ακόμα μαζί μας, θαμμένη στο έδαφος κάτω από τα πόδια μας, και θα αναδύεται κάθε φορά που η κοινωνική τάξη αμφισβητείται από τα κάτω. Η ρητορική των ηγετών των χωρικών εξακολουθεί να αντηχεί μέσα στους αιώνες. Με πολλούς τρόπους και πολλές φωνές ο Μίντσερ εξακολουθεί να μας μιλάει.

Στα σίγουρα, μίλησε σε τέσσερις ακτιβιστές της αντικουλτούρας στην Μπολόνια στα τέλη του 1995, δύο χρόνια αφότου το *Levantamiento* είχε διασχίσει τον Ατλαντικό εμπνέοντας, μεταξύ άλλων, ένα φαινόμενο που ονομάστηκε Luther Blissett Project.

Στις πρώτο ήμισυ της δεκαετίας του 1990, δημιουργήθηκε η

συλλογική ταυτότητα «Luther Blissett» και υιοθετήθηκε από ένα άτυπο δίκτυο ανθρώπων (καλλιτέχνες, χάκερς και ακτιβιστές) που ενδιαφερόταν να χρησιμοποιήσει τη δύναμη των μύθων και να προχωρήσει πέρα από την «αντιπληροφόρηση» και την αγκιτιπρόπ. Στην Μπολόνια, ο κύκλος των φίλων μας μοιραζόταν μια εμμονή με την αιώνια επιστροφή αρχετυπικών μορφών όπως οι λαϊκοί ήρωες και οι απατεώνες. Περνούσαμε τις μέρες μας εξερευνώντας την ποπ κουλτούρα, μελετώντας τη γλώσσα των μεξικάνων Ζαπατίστας, συλλέγοντας ιστορίες για φάρσες των μέσωσων ενημέρωσης και επικοινωνιακά αντάρτικα από τη δεκαετία του 1920 έως σήμερα (ιστορίες του Βερολινέζικου Dada, φουτουριστικά σουαρέ κ.λπ.). Βλέπαμε και ξαναβλέπαμε μια συγκεκριμένη ταινία, το *Slap Shot* του George Roy Hill, με πρωταγωνιστή τον Πωλ Νιούμαν που έπαιζε τον παίκτη χόκεϊ Ρέτζι Ντάνλοπ. Μας άρεσε πολύ ο Ρέτζι Ντάνλοπ ήταν ο τέλειος απατεώνας, ο Ανάνσι των αφρικανικών μύθων, το Κογιότ των θρύλων των ιθαγενών της Αμερικής, ο Οδυσσέας που χειραγωγούσε το μυαλό του Κύκλωπα.

Γιατί να μην κατασκευάσουμε τον δικό μας «Ρέτζι Ντάνλοπ», έναν «έναν φαρσέρ με χίλια πρόσωπα», ένα γκόλεμ φτιαγμένο από τον πηλό τριών ποταμών – την παράδοση της αγκιτιπρόπ, τη λαϊκή μυθολογία και την ποπ κουλτούρα; Γιατί να μην ξεκινήσουμε ένα νέο παιχνίδι ρόλων, χρησιμοποιώντας όλες τις μιντιακές πλατφόρμες που ήταν διαθέσιμες εκείνη την εποχή, έναν ήρωα τροφοδοτούμενο από τη συλλογική νοημοσύνη;

«Πώς το *Slap Shot* ενέπνευσε μια Πολιτιστική Επανάσταση: Μια συνέντευξη με το Wu Ming Foundation», συνέντευξη στον Henry James III, δημοσιευμένη στο Confessions of an Aca/Fan weblog, Οκτώβριος 2006

Οι επικοινωνιακές στρατηγικές των Ζαπατίστας ήταν μια μεγάλη επιρροή στο LBP. Οι αναφορές στον el Sub και τον EZLN μπορούν ήδη να βρεθούν στα πρωταρχικά κείμενα του Luther Blissett. Ότι

μας ιντρίγκαρε περισσότερο ήταν ο τρόπος με τον οποίο οι Ζαπατίστας απέφευγαν να πλαισιώσουν τον αγώνα τους με οποιοσδήποτε από τους απελπιστικά φθαρμένους τρόπους σκέψης του εικοστού αιώνα, και αρνήθηκαν παλαιότερες διχοτομήσεις όπως Μεταρρύθμιση εναντίον Επανάστασης, Πρωτοπορία έναντι Μάζας, Βία έναντι Μη-Βίας κ.λπ. Οι Ζαπατίστας αναμφίβολα ανήκαν στην Αριστερά αλλά έδειχναν να απορρίπτουν κάθε γραμμική αναπαράσταση δεξιάς-αριστεράς, και με έναν τρόπο που δεν είχε σε τίποτα σχέση με τον τρόπο που κάποιοι Ευρωπαίοι φασίστες υποστηρίζουν ότι δεν είναι «ούτε αριστεροί ούτε δεξιοί». Η γλώσσα των Ζαπατίστας απομακρύνθηκε από τα στερεότυπα της «τριτοκοσμικής» ρητορικής: έθεσαν την επαναστασιοποίηση και τη δημιουργική χρήση των παλιών μύθων, των λαϊκών παραμυθιών, των θρύλων και των προφητειών σε ένα όραμα που περιλάμβανε μια νέα διεθνικότητα (ο Huey P. Newton θα μπορούσε να το ονομάσει «διακοινοτισμό»). Δήλωναν: «Είμαστε όλοι Ινδιάνοι του κόσμου». Προέρχονταν από την πιο άθλια γωνιά του γνωστού κόσμου και όμως σύντομα ήρθαν σε επαφή με εξεγερμένους από τον κόσμο.

Η επικοινωνιακή στρατηγική των Ζαπατίστας βασιζόταν στην άρνηση των παραδοσιακών ηγετών που διψούσαν για τηλεοπτική προβολή. Στις απαρχές του *Levantamiento*, ο Μάρκος δήλωνε: «Δεν υπάρχω, είμαι απλώς το πλαίσιο του παραθύρου», και στη συνέχεια εξήγησε ότι το «Μάρκος» ήταν απλώς ένα ψευδώνυμο και ότι ήταν, απλώς, ένας «υποδιοικητής», ένας εκπρόσωπος των *Indios*. Υποστήριξε ότι όλοι θα μπορούσαν να είναι ο Μάρκος, και αυτό ήταν το νόημα της κουκούλας: η επανάσταση δεν έχει πρόσωπο γιατί έχει όλα τα πρόσωπα. «Αν θέλετε να δείτε το πρόσωπο κάτω από την κουκούλα, πιάστε έναν καθρέφτη και κοιτάξτε τον εαυτό σας», έλεγε ο Μάρκος. Από εκεί ξηπήδησε ο Luther Blissett. Οι σχολιαστές ανέκαθεν έκαναν πολλές εικασίες για τις υποτιθέμενες «καταστασιακές καταβολές» του εγχειρήματος (έναν δρόμο αδιέξοδος, αν υπήρξε ποτέ), ενώ η αλήθεια βρισκόταν κάτω από τη μύτη όλων. Το παράδειγμα που έδωσαν οι Ζα-

πατίστας βοήθησε το LBP να καθορίσει τις προθέσεις του: να αρπάξει τη χρήση των μύθων από τα χέρια των αντιδραστικών.

Το σχέδιο Luther Blissett ήταν χονδρικά ένα Πενταετές Πλάνο και διήρκεσε από το 1994 έως το 1999. Εκατοντάδες άνθρωποι, από όλη την Ιταλία και από κάποιες άλλες χώρες, υιοθέτησαν το όνομα και συνεισέφεραν με φάρσες στα μίντια, ραδιοφωνικές εκπομπές, φανζίν, βίντεο, θέατρο δρόμου, performance art, ριζοσπαστική πολιτική και θεωρητικά κείμενα. Τουλάχιστον πενήντα ταραξίες παρέμειναν ενεργοί στη Μπολόνια από την αρχή μέχρι το τέλος. Το 1995 ορισμένοι από αυτούς άρχισαν να παίζουν με την ιδέα της συγγραφής ενός ιστορικού μυθιστορήματος. Αυτό το μυθιστόρημα έμελλε να γίνει το «Q», ο *Εκκλησιαστής*.

Καθώς ήμασταν γεμάτοι με νωπές ζαπατιστικές ιδέες, σχεδόν αμέσως σκεφτήκαμε να αφηγηθούμε μια αγροτική εξέγερση, ή μάλλον όχι, τη μπέτρα όλων των σύγχρονων εξεγέρσεων, αγροτικών ή μη.

Γνωρίζαμε ήδη για τον Μίντσερ: στα εφηβικά του χρόνια, ένας από εμάς ανήκε για λίγο σε μια μαρξιστική ομάδα, όπου διάβαζαν το έργο του Φρίντριχ Ένγκελς, *Ο πόλεμος των χωρικών στη Γερμανία*, ήταν κάτι σχεδόν υποχρεωτικό. Και πιθανόν να ακούγεται παράξενο για μια καθολική χώρα, αλλά η Ιταλία έχει μια ενδιαφέρουσα παράδοση μελετών σχετικά με τον Μίντσερ και τις ριζοσπαστικές πτυχές της Μεταρρύθμισης. Τα κηρύγματα του Μίντσερ δημοσιεύθηκαν για πρώτη φορά στα ιταλικά το 1970. Στα 70's, μια ιδιαίτερα πολιτικοποιημένη δεκαετία, η φιγούρα του Μίντσερ μελετήθηκε και συζητήθηκε εντατικά. Τη σημαδιακή χρονιά του 1989, μελετητές από όλη την Ευρώπη (συμπεριλαμβανομένης της, οσονούπω ανύπαρκτης Ανατολικής Γερμανίας) συγκεντρώθηκαν στη Φεράρα –περίπου 40 χιλιόμετρα από την Μπολόνια– για ένα συνέδριο με τίτλο: «Ο Τόμας Μίντσερ και η επανάσταση του κοινού ανθρώπου».

Αλλά γιατί να διηγηθούμε αυτή την ιστορία ακόμη μια φορά; Γιατί ένα ιστορικό μυθιστόρημα για ένα τόσο αναχρονιστικό θέμα; Τι νόημα θα μπορούσε να έχει ο Τόμας Μίντσερ και ο Πόλεμος

των Χωρικών στη «φουρτουνιασμένη δεκαετία του 1990»; Ο «κομμουνισμός» είχε πτηθεί, η «δημοκρατία» είχε νικήσει, η πίστη στο ελεύθερο εμπόριο ήταν αδιαμφισβήτητη σε τέτοιο βαθμό που οι Γάλλοι το αποκαλούσαν *la pensée unique*, «η μοναδική (επιτρεπόμενη) σκέψη». Η εστιασμένη στην αγορά «νεοφιλελεύθερη» ιδεολογία θριάμβευε. Θέλαμε πραγματικά να γράψουμε ένα μυθιστόρημα για κάποιους ξεχασμένους πρωτοκομμουνιστές αλήτες;

Ναι, το θέλαμε. Σε εποχές αντεπαναστατικής ύβρεως, στο αποκορύφωμα της «πιο άπληστης δεκαετίας στην ιστορία» (όπως την αποκάλεσε ο Τζόζεφ Στίγκλιτς), σκεφτήκαμε ότι ένα τέτοιο βιβλίο ήταν πιο απαραίτητο από ποτέ.

Πολύ σύντομα, τρακάραμε πάνω σε ένα θεατρικό έργο του 1970 με τίτλο, *Ο Λούθηρος, ο Μίντσερ και οι λογιστές της Μεταρρύθμισης*, του συγγραφέα Ντίτερ Φόρτε. Ήταν μια έκδηλη αλληγορία για το κίνημα του 1968 στη Δυτική Γερμανία. Εκείνο το κείμενο είχε ισχυρή επίδραση πάνω μας. Προκάλεσε την έναρξη της συγγραφής.

Για να λέμε την αλήθεια, ο Πόλεμος των Χωρικών και το κήρυγμα του Μίντσερ ήταν μονάχα η αρχή της ιστορίας που θα λέγαμε. Ο *Εκκλησιαστής* καλύπτει περισσότερα από τριάντα χρόνια ευρωπαϊκής ιστορίας, από το 1517 (όταν ο Λούθηρος κάρφωσε τις 95 θέσεις του στην πόρτα του καθεδρικού ναού της Βιτεμβέργης) έως το 1555 (το έτος της Ειρήνης του Άουγκσμπουργκ). Εκείνα τα παραγμένα χρόνια αποτελούν, για τους ιστορικούς και τους αφηγητές ιστοριών, μια δεξαμενή από προβλέψεις και πρωτογενείς απόπειρες, επειδή οι επαναστάτες και οι εξεγερμένοι εκείνης της περιόδου φαίνεται ότι δοκίμασαν κάθε είδους επαναστατική τακτική και στρατηγική. Αν ακούσουμε με προσοχή τι έχει να πει ο 16ος αιώνας, θα συναντήσουμε αναρχικούς, πρωτο-χίπηδες, ουτοπικούς σοσιαλιστές, σκληροπυρηνικούς λενινιστές, μυστικιστές μαοϊκούς, τρελούς σταλινικούς, τις Ερυθρές Ταξιαρχίες, την Οργισμένη Ταξιαρχία, τους Weathermen, τον Έμετ Γκρόγκαν των αμερικανών Ντίγκερς, τον Καλόγερο Τακ από τη συμμορία του Ρομπέν των Δασών, το πανκ ροκ, τον Πολ Ποτ και τον σύντροφο

Γκονζάλο (από το αντάρτικο κίνημα Φωτεινό Μονοπάτι του Περού). Ένας ολόκληρος στρατός από φαντάσματα και μεταφορές. Επιπλέον, θα βρούμε όλα τα είδη των πολιτιστικών σαμποτέρ, τζάμερς, καλλιτέχνες σωματικής τέχνης, συγγραφείς επαναστατικών μπροσουρών, φανζινάδες κ.λπ. Ο κεντρικός μας χαρακτήρας, ο ανώνυμος ήρωας, εμπλέκεται σε κάθε ένα και οποιοδήποτε ανατρεπτικό εγχείρημα που τρακάρει πάνω του, από τον Πόλεμο των Χωρικών μέχρι την κατάληψη της πόλης του Μίντσερ από τους Αναβαπτιστές, από την τρομοκρατική σχέση των Αναβαπτιστών του Ζαν βαν Βάτενμπεργκ, τους Ξιφοφόρους, μέχρι την κοινότητα του ελεύθερου πνεύματος στην Αμβέρσα, από το λαθρεμπόριο βιβλίων στην Ελβετία και τη Βόρεια Ιταλία μέχρι την τελική διαφυγή από την Ευρώπη προς την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Το τρίτο μέρος του μυθιστορήματος απηχεί πρακτικές των Luther Blissett όπως η διάδοση ψευδών ειδήσεων και η δημιουργία ενός εικονικού χαρακτήρα (ο Τπισιάνος ο Αναβαπτιστής) με σκοπό να μπερδέψει την εξουσία.

Μολαταύτα, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο Μίντσερ είναι ένα από τα κλειδιά του μυθιστορήματος. Είναι ο χαρακτήρας που εντυπώνεται περισσότερο στη μνήμη των αναγνωστών.

Αυτό που θέλαμε να κάνουμε ήταν να γράψουμε ένα λυσσαλέο και παθιασμένο βιβλίο, ένα βιβλίο που να έχει συνείδηση του εαυτού του ως πολιτιστικό τεχνούργημα (ή μάλλον όχι, ως πολιτιστικό όπλο), αλλά ταυτόχρονα να μην υψώνει τη συνήθη ασπίδα της μεταμοντέρνας αποστασιοποίησης και της υποτιθέμενα επεξηγηματικής για όλα ειρωνείας. Ένα μυθιστόρημα που αναγγέλλει την επιστροφή της *ριζοσπαστικής/λαϊκής αφηγηματικής μυθολογίας*. Ο κόσμος χρειαζόταν περιπετειώδη μυθιστορήματα γραμμένα από ανθρώπους που παίρνουν στα σοβαρά το γράψιμο, ανθρώπους διατεθειμένους να λερώσουν τα χέρια τους δίχως να αποφύγουν την ευθύνη – να λερώσουν τα χέρια τους χωρίς να αποφεύγουν να λογοδοτήσουν.

Τον Μάρτιο του 1999, η δημοσίευση του *Εκκλησιαστή* ήταν η τελευταία μας συμβολή στο Luther Blissett Project, το οποίο έληξε

στο τέλος του έτους. Όταν το μυθιστόρημα εκδόθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο βρετανός συγγραφέας Στιούαρτ Χομ το περιέγραψε ως παράδειγμα «προλεταριακού μεταμοντερνισμού», και η έμφαση δόθηκε μάλλον στο επίθετο παρά στο ουσιαστικό. Τέτοιες προσωρινές ταξινομήσεις σηματοδοτούν πάντα ότι συντελείται μια αλλαγή. Αργότερα, η λογοτεχνική τάση που άνθισε στον απόηχο του *Εκκλησιαστή* ονομάστηκε «Νέο Ιταλικό Έπος».

— • —

2. Η ΑΝΑΔΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΡΑΣ ΤΟΥ ΜΙΝΤΣΕΡ Ή ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΥΠΟ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ (1999-2001)

Λένε ότι είναι νέοι, βαφτίζονται με ακρωνύμια: G8, ΔΝΤ, WB, WTO, NAFTA, FTAA... Δεν μπορούν να μας ξεγελάσουν, είναι οι ίδιοι με εκείνους που ήρθαν πριν από αυτούς: οι μεσαιωνικοί μισθοφόροι *écorcheurs* που λεηλάτησαν τα χωριά μας, οι ολιγάρχες που ανακατέλαβαν τη Φλωρεντία, η αυλή του αυτοκράτορα Σιγισμούνδου που ξεγέλασε τον Γιαν Χους, η Δίαιτα του Τίμπινγκεν που υπάκουσε στον Ούρλιχ της Βιτεμβέργης και αρνήθηκε να δεχτεί τις ομάδες *Roos Konrad*, οι πρίγκιπες που έστειλαν τους λανσκενέδες στο Φρανκενχάουζεν, οι ασεβείς που έψισαν τον Ντόζα, οι γαιοκτήμονες που βασάνισαν τους Ντίγκερς, οι αυτοκράτορες που νίκησαν τον Πουγκατσόφ, η κυβέρνηση που καταράστηκε ο λόρδος Βύρωνας, ο παλιός κόσμος που σταμάτησε τις επιθέσεις μας και κατέστρεψε όλες τις σκάλες προς τον ουρανό.

Σήμερα έχουν μια νέα αυτοκρατορία, επιβάλλουν νέες υποταγές σε όλο τον πλανήτη, εξακολουθούν να παριστάνουν τους άρχοντες και τους αφέντες της γης και της θάλασσας.

Για άλλη μια φορά, εμείς τα πλήθη ξεσηκωνόμαστε εναντίον τους.

*Από τα πλήθη της Ευρώπης που ξεσηκώνονται
ενάντια στην αυτοκρατορία, Άνοιξη 2001*

Μετά την έκδοση του *Εκκλησιαστή* ακολούθησε μια μεγάλη περιοδεία σε όλη την Ιταλία (και στο Τιτσίνο, το ιταλόφωνο καντόνι της Ελβετίας). Συναντήσαμε εκατοντάδες αναγνώστες σε κάθε είδους χώρους (καταλήψεις, βιβλιοθήκες, βιβλιοπωλεία, φεστιβάλ κ.λπ.), απαντήσαμε στις ερωτήσεις τους και συζητήσαμε για την υποδοχή του βιβλίου στη λογοτεχνική σκηνή. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιοδείας ανακοινώσαμε ότι, μετά το τέλος του Luther Blissett Project, θα ξεκινούσαμε ένα νέο εγχείρημα, πιο σφιχτοδεμένο, επικεντρωμένο στην αφήγηση ιστοριών και χωρίς προθεσμία μπροστά μας. Οι Wu Ming έστριβαν από τη γωνία.

Ταξιδεύαμε ακόμη όταν ξέσπασε η μάχη του Σιάτλ.

Ήταν η τριακοστή Νοεμβρίου του 1999. Εκείνο το βράδυ φτάσαμε στο Λόντι, μια μικρή πόλη της Λομβαρδίας, και συναντήσαμε αναγνώστες στη δημοτική βιβλιοθήκη. Αντί να μιλήσουμε για το βιβλίο, μιλήσαμε για το τι είχε μόλις συμβεί στη σύνοδο κορυφής του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Νιώθαμε ότι ήταν η αρχή για κάτι μεγάλο.

Και όντως έγινε κάτι μεγάλο. Πολύ σύντομα, το νέο κίνημα ξέσπασε σε μια παγκόσμια πρόκληση για τους υπερεθνικούς θεσμούς που ρυθμίζουν τις «ελεύθερες αγορές» από πάνω προς τα κάτω: το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την Παγκόσμια Τράπεζα, τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου και άλλους αιματορροφήχτες.

Το 2000 ήταν μια χρονιά έντονης οργάνωσης, διαμαρτυρίας και διατάραξης σημαντικών συνόδων κορυφής. Οι πιο σημαντικές διαδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν στην Πράγα στο τέλος του Σεπτεμβρίου, όταν χιλιάδες διαδηλωτές γελοιοποίησαν μια κοινή σύνοδο του ΔΝΤ με την Παγκόσμια Τράπεζα. Ήμασταν κι εμείς εκεί.

Σε κάποιο σημείο, το κίνημα αποφάσισε ότι η αναμέτρηση – το καταλυτικό τεστ της δύναμής του – θα γινόταν την τρίτη εβδομάδα του Ιουλίου 2001 στη Γένοβα, στη βόρεια Ιταλία, όπου είχε προγραμματιστεί σύνοδος κορυφής των G8. Θα ήταν η πρώτη σύνοδος κορυφής των G8 μετά την εκλογή του Τζορτζ Μπους ως προέδρου των ΗΠΑ, και η πρώτη με τον δεξιό κλόουν Σίλβιο

Μπερλουσκόνι ως Ιταλό πρωθυπουργό και χαμογελαστό οικοδεσπότη της εκδήλωσης.

Τον Απρίλιο του 2001, άνθρωποι από όλα τα μέρη της Βόρειας Αμερικής συγκεντρώθηκαν στην πόλη του Κεμπέκ για να διαμαρτυρηθούν κατά της συνθήκης FTAA. Οι πορείες ήταν πολύχρωμες και ριζοσπαστικές, η διαμαρτυρία ήταν ευφάνταστη και πολυποικίλη. Πολλές διαφορετικές κατευθύνσεις του ριζοσπαστισμού συστρέφονταν μεταξύ τους για να σχηματίσουν σχοινιά, όχι μόνο μεταφορικά αλλά και κυριολεκτικά: σχοινιά, με γάντζους για να γκρεμίσουν το «τείχος της ντροπής» (τον φράχτη που περιβάλλει την περιοχή της συνόδου). Μαντέψτε, ήμασταν εκεί και θεωρήσαμε ότι ήταν μια χρήσιμη εμπειρία, καθώς και ένας καλός οιωνός για τη Γένοβα.

Εν τω μεταξύ, περίεργα πράγματα συνέβαιναν στην Ιταλία και αλλού. Στις διαδηλώσεις μπορούσες να δεις ανθρώπους που έμοιαζαν με τον Bibendum, το ανθρωπάκι της Michelin: όλοι φορούσαν κράνη, λευκές στολές και, κάτω από τις στολές, κάθε είδους σωματική προστασία: προστατευτικά ώμων, προστατευτικά κνήμης, σωσίβια, μαξιλάρια, ακόμη και φύλλα φελιζόλ. Βλέπατε εκατοντάδες από αυτές τις αστείες φιγούρες να κρατούν μεγάλες πλαστικές ασπίδες ή κινητά οδοφράγματα από λάστιχα, που βάνιζαν προς τους μπάτσους σε σχηματισμό φάλαγγας. Δεν είχαν επιθετικά όπλα, παρά μόνο ευρηματικούς τρόπους για να εμποδίσουν τα γκλομπ να τους σπάσουν τα κόκαλα. Ήταν αυτό που ονομάστηκε "πολιτική ανυπακοή με μαξιλάρια", ή "πολιτική ανυπακοή αλά ιταλικά". Υπήρχε σαφώς κάτι τύπου-Blissett σε αυτή την αιγιματική πρακτική, και σύντομα αρχίσαμε να συνεργαζόμαστε με αυτούς τους ανθρώπους, κυρίως ορφανά των ορφανών του παλιού κινήματος της Αυτονομίας.

Οι λευκές φόρμες δεν είναι στολή και οι εικόνες που προκαλούν θα πρέπει να μην είναι ποτέ милитарιστικές. Αυτό θα ήταν ένα μεγάλο πολιτικό λάθος.

Οι λευκές φόρμες δεν καθορίζουν μια ταυτότητα, ούτε έχουν να

κάνουν με το ότι ανήκουν σε μια ομάδα ή σε ένα στράτευμα. Η λευκή φόρμα είναι ένα εργαλείο. Ποτέ δεν πρέπει να λέμε: «Ανήκω στις λευκές φόρμες», αλλά: «Φοράω λευκή φόρμα». Οι λευκές φόρμες είναι ατσούμπαλες και αδέξιες, πολλές φορές έχουν συγκριθεί με το ανθρωπάκι της Michelin. Δεν μπορούν να μην γελούν ο ένας με τον άλλο και όταν η αστυνομία επιτίθεται δεν μπορούν να τρέξουν, είναι εύκολος στόχος, είναι σαν να χτυπάς μια αγγελάδα σε διάδρομο [...].

Οι παραστάσεις με τις λευκές φόρμες έχουν ως στόχο να τσιγκλίσουν τους χαρωπούς και ανέμελους ανθρώπους [...]. Τα συνήματά τους είναι ειρωνικά αλλά με ένα ζεστό τρόπο: οι λέξεις «Ειρήνη και Αγάπη» συνδέονται με εικόνες από συγκρούσεις και φωνάζουν «Ερχόμαστε! Έι, μπάσταρδοι, ερχόμαστε!» στο ρεφρέν της Guantanamo καθώς βαδίζουν με τα δύο χέρια σηκωμένα, γνωρίζοντας απόλυτα ότι θα τους χτυπήσουν με ρόπαλα, και κανένας τους δεν θα ανταποδώσει.

Οι αφηγήσεις που παράγουν οι λευκές φόρμες για τον εαυτό τους είναι αυτοσαρκαστικές. π.χ. ο μύθος του λευκού πιθήκου [...] Οι λευκές φόρμες είναι συνειδητά γελοίες, αυτό ήταν το πλεονέκτημά τους μέχρι τώρα. Όταν πάψουν να είναι γελοίες, θα πρέπει να βρούμε κάποιο άλλο εργαλείο.

Wu Ming 1, «Ανοιχτή επιστολή στο περιοδικό *Limes*»
(αδημοσίευτο), Ιούνιος 2001.

Δεν ήταν το μόνο παράξενο φαινόμενο που εντοπίσαμε εκείνες τις ημέρες, γιατί το φάντασμα του Τόμας Μίντσερ (ποιανού άλλου!) επανεμφανιζόταν σε απροσδόκητα μέρη.

Υπήρχε ένα είδος βραχυκυκλώματος μεταξύ του *Εκκλησιαστή* και του κινήματος. Χάρη στη στόμα με στόμα διάδοση και στο διαδίκτυο, το μυθιστόρημα είχε γίνει διεθνές μπεστ σέλερ. Αρχίσαμε να βλέπουμε τη φράση του Μίντσερ *Omnia sunt communia* [Όλα είναι κοινά] σε πανό και πλακάτ. Αρχίσαμε να βλέπουμε αποσπάσματα από τον *Εκκλησιαστή* να χρησιμοποιούνται από ακτιβιστές ως υπογραφές σε e-mail. Σε φόρουμ αφιερωμένα στο κίνημα, οι άνθρωποι υιοθετούσαν ψευδώνυμα όπως «Magister Thomas» ή

«Γκερτ-από-το-πηνάδι». Ήταν μόνο η αρχή μιας παράξενης, αμφιλεγόμενης, ενοχλητικής σχέσης μεταξύ των λογοτεχνικών μας προσπαθειών και του συνεχιζόμενου αγώνα. Κατά τους μήνες που οδήγησαν στην αναμέτρηση της Γένοβας, τα ονόματα «Wu Ming» και «Wu Ming Foundation» συνδέθηκαν περισσότερο με την προπαγανδιστική δράση παρά με τη λογοτεχνική μας παραγωγή. Αυτό ήταν κυρίως δικό μας λάθος, καθώς βυθιστήκαμε στον αγώνα τόσο βαθιά που ήταν δύσκολο να αποφύγουμε τη σύγχυση των ρόλων.

Για παράδειγμα, ακόμη και αν δεν είχε τίτλο, όλοι ήξεραν ότι ήμασταν υπεύθυνοι για την επική έκκληση γνωστή ως «Από τα πλῆθη της Ευρώπης...», η οποία την άνοιξη και στις αρχές του καλοκαιριού του 2001 προωθήθηκε συνεχώς· φωτοτυπήθηκε, τυπώθηκε σε φυλλάδια και περιοδικά, μεταδιδόταν από το ραδιόφωνο, απαγγελλόταν από ηθοποιούς, γραφόταν στους τοίχους κ.ο.κ.

Προφανώς, ο Μίντσερ ήταν ένας από τους προγόνους που διεκδικήθηκε από το «αφηγηματικό εμείς» της έκκλησης: «Είμαστε ο στρατός των αγροτών και των ανθρακωρύχων που ακολούθησε τον Τόμας Μίντσερ. [...] Οι λανσκενέδες μας εξόντωσαν στη Θουριγγία, ο Μίντσερ κομματιάστηκε από τους δήμιους, και όμως κανείς δεν μπορεί να το αρνηθεί: Ό,τι ανήκε στη γη, στη γη θα επιστρέψει».

Το κείμενο είναι μια κήρυξη πολέμου. Ένας πολιτικός και ιστορικός πόλεμος, αλλά και δια-ιστορικός και δια-πολιτικός. Οι ισχυροί της Γης που συγκεντρώθηκαν στη Γένοβα για τη σύνοδο κορυφής των G8, καθώς και οι μορφωμένοι και υπερπληρωμένοι σύμβουλοι και συνεργάτες τους, δεν θα έχουν να αντιμετωπίσουν τους «ανθρώπους του Σιάτλ», τους φοιτητές και τις φοιτήτριες, τους κακοποιούς των κοινωνικών κέντρων συν κάποιους φτωχούς και φρικιά που γρατζουνίζουν κιθάρες ή σπάνε παράθυρα. Ή μάλλον, όλοι αυτοί οι άνθρωποι θα είναι εκεί, αλλά μαζί τους, πίσω τους, μέσα τους, ένας τεράστιος Στρατός των Νεκρών θα παρελαύνει. Και το κείμενο καλεί αυτούς τους πεσόντες, φτιάχνει μια λίστα αυτών των στρατευμάτων που καλύφθηκαν από τη σκόνη των αιώνων και διασκορπίστηκαν

από τον άνεμο της ιστορίας, με την επική ακρίβεια του ομηρικού «Καταλόγου των πλοίων».

Ιστορικός Franco Cardini, *L'Espresso*, 22 Ιουνίου 2001.

Γράψαμε επίσης ή συν-γράψαμε πολλά άλλα κείμενα (μεταξύ των οποίων και το «Ο μύθος της λευκής μαιμούς»), καθώς και σενάρια για παραστάσεις δρόμου και επικοινωνιακά τρικ για τα ΜΜΕ.

Κοιτάζοντας πίσω, πιστεύουμε ότι το φάντασμα του Μίντσερ, ο *Εκκλησιαστής* και –κατά συνέπεια– οι συγγραφείς του μυθιστορήματος, βρέθηκαν στο επίκεντρο της κινητοποίησης επειδή μια γενική μεταφορά διαμορφωνόταν μέσα στο όλο συμβάν: όλο και πιο συχνά, η αυτοκρατορία περιγραφόταν ως ένα κάστρο που πολιορκείται από έναν πολυάριθμο στρατό αγροτών. Αυτή η μεταφορά επανέρχεται σε διάφορα κείμενα και ομιλίες. Μερικές φορές είναι ρητή, πολύ συχνά υπονοείται μόνο, αλλά υπάρχει. Η εμφάνισή της επηρεάστηκε από διάφορους παράγοντες.

1. Οι σύνοδοι κορυφής πραγματοποιήθηκαν πάντοτε σε περιφραγμένες, βαριά στρατιωτικοποιημένες περιοχές. (μερικές φορές αποκαλούνταν και «κόκκινες ζώνες»), οι οποίες ανέσυραν εικόνες ενός καθεστώτος υπό πολιορκία από τους διαδηλωτές. Οι διαδηλώσεις πήραν τη μορφή «αποκλεισμών»: όσο περισσότερο η εξουσία ήθελε να κρατήσει τον κόσμο έξω και μακριά, τόσο περισσότερο ο κόσμος ανάγκαζε τους ισχυρούς να συναντιούνται σε γελοιωδώς υπερ-οχυρωμένα μέρη. Μεταφορικά μιλώντας, κλείστηκαν σε κάστρα.

2. Το κίνημα είχε μια σταθερή (και πηχρά διακηρυγμένη) οικολογική στάση, και ο αγώνας κατά των γενετικά τροποποιημένων οργανισμών ήταν διάχυτος, ιδιαίτερα στην Ευρώπη. Στη Γαλλία, η *Confederation Paysanne* [Συνομοσπονδία Αγροτών] του Ζοζέ Μποβέ ήταν πολύ δραστήρια στην καταστροφή των ΓΤΟ καλλιέργειών και στην καταστροφή εστιατορίων McDonald's.

3. Η δημοτικότητα των Ζαπατίστας –ένα κίνημα αγροτών-χωρικών– έφτασε στα ύψη μεταξύ των ακτιβιστών στην Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική.

4. Το Παγκόσμιο Φόρουμ του κινήματος πραγματοποιήθηκε επανειλημμένα στο Πόρτο Αλέγκρε της Βραζιλίας, μια χώρα όπου ένα ριζοσπαστικό αγροτικό κίνημα –το Movimento Sem Terra– ήταν ενεργό και ευρέως διαδεδομένο.

Αν και ήταν εμπνευσμένη και αποτελεσματική, η μεταφορά έδινε λάθος εικόνα. Δεν γινόταν πραγματική πολιορκία, καθώς δεν μπορείς να πολιορκήσεις μια δύναμη που βρίσκεται παντού και της οποίας η κύρια εκδήλωση είναι μια συνεχής ροή ηλεκτρονίων από χρηματιστήριο σε χρηματιστήριο.

Αυτή η λανθασμένη εικόνα θα αποδεικνυόταν μοιραία στη Γένοβα.

Μπερδέψαμε τις επίσημες τελετές της εξουσίας με την ίδια την εξουσία.

Κάναμε το ίδιο λάθος που είχαν κάνει ο Μίντσερ και οι Γερμανοί αγρότες.

Είχαμε επιλέξει ένα πεδίο μάχης και μια υποτιθέμενη ημέρα μάχης.

Όλοι βαδίζαμε προς το Φρανκενχάουζεν.

— • —

3. Ο ΦΡΑΝΚΕΝΣΤΑΪΝ ΣΤΟ ΦΡΑΝΚΕΝΧΑΟΥΖΕΝ (2001-09)

«Πότε ξεκίνησε η φυγή σας;» [...]

«Σας είπα, από τότε που ιερείς και προφήτες είχαν την αξίωση να με διαφεντεύουν. Τάχθηκα με τον Μίντσερ και τους χωρικούς ενάντια στους πρίγκιπες. Έπειτα έγινα αναβαπτιστής μέσα στον όλο παραλογισμό που βασίλευε στο Μίντσερ. Μετά δήμιος του Θεού παρέα με τον Γιαν Μπάτενμπουργκ. Σύντροφος του Ελδί Πράισνικ ανάμεσα στα ελεύθερα πνεύματα της Αμβέρσας. Μια διαφορετική πίστη κάθε φορά, μα πάντα οι ίδιοι εχθροί, μία και μοναδική ήττα».

Luther Blissett, *Εκκλησιαστής*

Ο Τόμας Μίντσερ μας μίλησε, αλλά δεν μπορούσαμε να καταλάβουμε τα λόγια του. Δεν επρόκειτο για ευλογία, αλλά για προειδοποίηση.

Είναι αδύνατο να αποποιηθεί κανείς την ευθύνη που είχε η κολεκτίβα Wu Ming, τουλάχιστον στην Ιταλία. Ήμασταν από τους πιο ένθερμους· από εκείνους που προέτρεπαν τους ανθρώπους να πάνε στη Γένοβα, και βοηθήσαμε να πέσει το κίνημα στην ενέδρα. Μετά την αιματοχυσία, χρειάστηκε αρκετός χρόνος και πολύς προβληματισμός από την πλευρά μας, για να καταλάβουμε τα δικά μας (συγκεκριμένα) λάθη στο πλαίσιο των (γενικών) λαθών που έκανε το κίνημα.

Είχαμε υποτιμήσει τον εχθρό και είχαμε υπερεκτιμήσει τους εαυτούς μας. Σαφώς, κάτι είχε πάει στραβά με την πρακτική της «μυθοποίησης» ή της «μυθοποίησης από τα κάτω προς τα πάνω», η οποία ήταν –και εξακολουθεί να είναι– στον πυρήνα της φιλοσοφίας μας.

Με τον όρο «μύθος» δεν εννοούσαμε ποτέ μια ψεύτικη ιστορία, δηλαδή την πιο κοινότυπη και επιφανειακή χρήση του όρου. Πάντα χρησιμοποιούσαμε τη λέξη για μια αφήγηση με μεγάλο συμβολισμό, μια αφήγηση της οποίας το νόημα γίνεται κατανοητό και μοιράζεται στην κοινωνία ή στην κοινότητα (π.χ. ένα κοινωνικό κίνημα) της οποίας τα μέλη την αφηγούνται μεταξύ τους. Πάντα ενδιαφερόμασταν για ιστορίες που δημιουργούν δεσμούς μεταξύ των ανθρώπων. Οι κοινότητες συνεχίζουν να μοιράζονται τέτοιες ιστορίες και, καθώς τις μοιράζονται, (ελπίζουμε) τις διατηρούν ζωντανές και εμπνευσμένες, η συνεχής αφήγηση τις κάνει να εξελίσσονται, επειδή αυτό που συμβαίνει στο παρόν αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο αναπολούμε το παρελθόν.

Ως αποτέλεσμα, οι ιστορίες αυτές τροποποιούνται ανάλογα με το πλαίσιο και αποκτούν νέες συμβολικές/μεταφορικές σημασίες. Οι μύθοι μάς παρέχουν παραδείγματα για να ακολουθήσουμε ή να απορρίψουμε, μας δίνουν την αίσθηση της συνέχειας ή της ασυνέχειας με το παρελθόν, και μας επιτρέπουν να φανταστούμε ένα μέλλον. Δεν θα μπορούσαμε να ζήσουμε χωρίς αυ-

τούς, είναι ο τρόπος με τον οποίο το μυαλό μας λειτουργεί, ο εγκέφαλός μας είναι «καλωδιωμένος» να σκέφτεται μέσω αφηγήσεων, μεταφορών και αλληγοριών.

Σε κάποιο σημείο, μια μεταφορά μπορεί να υποστεί σκλήρυνση και να γίνεται όλο και λιγότερο χρήσιμη, έως ότου χάσει κάθε νόημα, καταστήσει ένα απειροεπίπεδο κλισέ, ένα εμπόδιο στην ανάπτυξη εμπνευσμένων ιστοριών. Όταν συμβαίνει αυτό, οι άνθρωποι πρέπει να απομακρυνθούν, να κοιτάξουν για άλλες λέξεις και εικόνες.

Τα επαναστατικά και προοδευτικά κινήματα έβρισκαν πάντα τις δικές τους μεταφορές και αφηγούνταν τους μύθους τους. Τις περισσότερες φορές αυτοί οι μύθοι επιβίωσαν και μετά την χρησιμότητά τους και αλλοτριώνονταν. Η νεκρική ακαμψία άρχιζε, η γλώσσα γινόταν ξύλινη, οι μεταφορές κατέληγαν να υποδουλώνουν τους ανθρώπους αντί να τους απελευθερώνουν. Η επόμενη γενιά συχνά αντιδρούσε αναιρώντας το παρελθόν και αναπτύσσοντας εικονοκλαστικές συμπεριφορές. Η εμπροσθοφυλακή κάθε γενιάς ριζοσπαστών περιγράφει τους μύθους που κληρονόμησε ως τίποτε περισσότερο από ψεύτικες ιστορίες.

Κάποιοι απαίτησαν να «απομυθοποιηθεί» ο ριζοσπαστικός λόγος, είτε στο όνομα της Λογικής είτε της «πολιτικής ορθότητας», του μηδενισμού ή ακόμη και της απλής βλακειάς (όπως το επιχείρημα ότι «οι μύθοι είναι εγγενώς φασιστικοί»).

Κανείς δεν μπορεί να διαγράψει τη μυθολογική σκέψη από την ανθρώπινη επικοινωνία, γιατί είναι ενσωματωμένη στα κυκλώματα του εγκεφάλου μας. Οι γνωστικοί επιστήμονες και οι γλωσσολόγοι όπως ο Τζορτζ Λάκοφ το αποδεικνύουν πέραν πάσης αμφιβολίας. Σκεφτόμαστε μέσα από μεταφορές και αφηγήσεις.

Κάθε εικονομαχία δημιουργεί τελικά μια νέα εικονολατρία, απέναντι στην οποία νέοι εικονοκλάστες θα οργιστούν. Ο κύκλος θα είναι ατελείωτος αν δεν κατανοήσουμε τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν αυτές οι αφηγήσεις. Το πρόβλημα με τους μύθους δεν είναι το εγγενές ψέμα τους, η αλήθεια ή η αληθοφάνεια. Το πρόβλημα με τους μύθους είναι ότι εύκολα γίνονται αρτηριοσκληρω-

τικοί αν τους θεωρούμε δεδομένους. Η ροή των ιστοριών πρέπει να διατηρείται φρέσκια και ζωντανή, πρέπει να αφηγούμαστε ιστορίες με διαρκώς μεταβαλλόμενα μέσα, μονοπάτια και οπτικές γωνίες, να γυμνάζουμε τις ιστορίες μας διαρκώς, ώστε να μη γίνονται δύσκαμπτες, να μη σκοτεινιάζουν και φράζουν το μυαλό μας.

Αυτό, φυσικά, είναι ένα εξαιρετικά δύσκολο έργο, για διάφορους λόγους.

Πρώτα απ' όλα, είναι πολύ εύκολο να υποτιμήσουμε τους κινδύνους της εργασίας με μύθους. Πάντα κινδυνεύει κανείς να παίξει τον δόκτορα Φρανκενστάιν ή, ακόμα χειρότερα, τον Χένρι Φορντ. Δεν μπορούμε να δημιουργήσουμε έναν μύθο κατά βούληση, σαν σε μια γραμμή συναρμολόγησης, ή να τον προκαλέσουμε τεχνητά σε κάποιο εργαστήριο. Για να είμαστε ακριβέστεροι: θα μπορούσαμε, αλλά αυτό θα είχε δυσάρεστες συνέπειες.

Αναπτύσσοντας κάποιες παρατηρήσεις του Καρλ Κερένυι, ο Ιταλός μυθολόγος Φούριο Τζέσι έκανε μια σαφή διάκριση μεταξύ μιας «γνήσιας» προσέγγισης των μύθων και μιας αναγκαστικής επίκλησης των μύθων για έναν συγκεκριμένο (συνήθως πολιτικό) σκοπό. Σκεφτείτε τον Μουσσολίνι να περιγράφει την εισβολή του 1937 στην Αβησσυνία ως «την επανεμφάνιση της αυτοκρατορίας στους μοιραίους λόφους της Ρώμης». Οι Κερένυι και Τζέσι ονόμασαν την τελευταία στρατηγική ως «τεχνικοποίηση των μύθων».

Ο τεχνικοποιημένος μύθος απευθύνεται πάντα σε εκείνους που ο Κερένυι αποκαλούσε «κοιμώμενους», δηλαδή τους ανθρώπους των οποίων η κριτική στάση είναι αδρανής, επειδή οι ισχυρές εικόνες που μεταδίδονται από τους τεχνικοποιητές έχουν κατακλύσει τη συνείδησή τους και έχουν εισβάλλει στο υποσυνείδητό τους. Για παράδειγμα, μπορεί να «αποκοιμηθούμε» κατά τη διάρκεια του απίστευτα όμορφου πρώτου μισάωρου της ταινίας *Olympia* (1938) της Λένι Ρίφενσταλ.

Αντιθέτως, μια «γνήσια» προσέγγιση των μύθων απαιτεί να μείνουμε ξύπνιοι και πρόθυμοι ν' ακούσουμε. Πρέπει να κάνουμε ερωτήσεις και να ακούσουμε τι έχουν να μας πουν οι μύθοι, πρέπει να μελετήσουμε τους μύθους, να πάμε να τους βρούμε στην

έδρα τους, με ταπεινότητα και σεβασμό, χωρίς να προσπαθούμε να τους αιχμαλωτίσουμε και να τους φέρουμε με τη βία στον κόσμο μας και στο παρόν μας. Πρόκειται για προσκύνημα, όχι για σαφάρι.

Ο τεχνικοποιημένος μύθος είναι πάντα «ψευδής συνείδηση», ακόμη και όταν νομίζουμε ότι τον χρησιμοποιούμε για καλό σκοπό. Σε ένα δοκίμιο με τίτλο «Λογοτεχνία και μύθος», ο Τζέσι αναρωτήθηκε: «Είναι δυνατόν να ωθήσουμε τους ανθρώπους να συμπεριφερθούν με έναν ορισμένο τρόπο –χάρη στη δύναμη που ασκούν οι κατάλληλες αναμνήσεις των μύθων– και στη συνέχεια να τους αναγκάσουμε να κριτικάρουν τα μυθικά κίνητρα της συμπεριφοράς τους;» Απάντησε στον εαυτό του: «Φαίνεται πρακτικά αδύνατο».

Στην ακμή του παγκόσμιου κινήματος (από το φθινόπωρο του 1999 έως το καλοκαίρι του 2001), προσπαθήσαμε να κινηθούμε στον χώρο μεταξύ του επιρρήματος («πρακτικά») και του επιθέτου («αδύνατο»). Προσπαθήσαμε να χρησιμοποιήσουμε το επίρρημα για να σπάσουμε το επίθετο.

Κρίναμε την απάντηση του Τζέσι πολύ απαισιόδοξη. Θεωρήσαμε ότι το «να ανοίξουμε το εργαστήριο» και να δείξουμε στους ανθρώπους πώς επεξεργάζομασταν «μυθολογίες» –δηλ. τις βασικές εννοιολογικές μονάδες, τους μεταφορικούς «πυρήνες» των μυθολογικών αφηγήσεων– ήταν αρκετό για να παράσχουμε στους ανθρώπους τα εργαλεία της κριτικής. «Σωστή απόσταση» από έναν μύθο· αυτή ήταν η χίμαιρα μας: όχι πολύ κοντά ώστε να μην ζαλιστούμε, όχι τόσο μακριά ώστε να μη νιώθουμε πλέον τη δύναμή του. Ήταν μια δύσκολη ισορροπία και στην πραγματικότητα δεν την κρατήσαμε.

Διότι το πρόβλημα είναι επίσης: ποιος είναι ο τεχνίτης της μυθοποιίας, ο ευαγγελιζόμενος, η μαμή; Θα πρέπει να είναι στο χέρι ενός ολόκληρου κινήματος ή κοινότητας ή ολόκληρης κοινωνικής τάξης να χειρίζεται τους μύθους και να τους κρατάει σε κίνηση. Καμιά μεμονωμένη ομάδα δεν μπορεί να αυτοδιοριστεί σε τούτο το αξίωμα. Στο τέλος, καταλήξαμε να είμαστε «αξιωματούχοι» που

μας ανατέθηκε ο ρόλος να χειραγωγούμε μεταφορές και να προκαλούμε μύθους. Ο ρόλος μας έγινε οιοσδήποτε εξειδικευμένος. Ένας πυρήνας αγκιτηρό. Ένας συνδυασμός από υπεύθυνους τύπου. Σίγουρα, το «Από τα πλήθη της Ευρώπης...» μπορούσε να κάνει τα νεύρα σου να τραγουδήσουν, σε έκανε να νιώθεις ότι ήθελες να πας στη Γένοβα αμέσως, αλλά αυτό δεν ήταν αρκετό. Ποτέ δεν αναζητήσαμε τρόπους να «επικρίνουμε τα μυθικά κίνητρα της συμπεριφοράς μας». Το «πρακτικά» ποτέ δεν ράγιζε το «αδύνατο».

Επί του παρόντος, δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική λύση από το να συνεχίσουμε το έργο: πρέπει να συνεχίσουμε την εξερεύνηση, να τεντώσουμε τα αυτιά μας και να προσεγγίσουμε τους μύθους με τρόπο μη εργαλειώδη. Πρέπει να κατανοήσουμε τη φύση των μύθων χωρίς να επιθυμούμε να μειώσουμε την πολυπλοκότητά τους και να δοκιμάσουμε τις αεροδυναμικές τους ιδιότητες στον άνεμο του τούνελ της πολιτικής.

Αυτό που συνέβη στη Γένοβα δεν ήταν μια «στρατιωτική» ήττα: ήταν μια πολιτιστική καταστροφή. Η τραγωδία δεν ήταν ότι πητηθήκαμε στο δρόμο. Η τραγωδία ήταν ότι πητηθήκαμε στο δρόμο και ως πολιτιστικό κύμα. Μετά τη Γένοβα, το κίνημα έχασε την ικανότητά του να επικοινωνεί το μήνυμά του με αποτελεσματικούς τρόπους και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ρούφηξαν όλο το αίμα μας.

20 Ιουλίου 2001. Εκείνο το απόγευμα της Παρασκευής, σε εκείνο τον μακρύ δρόμο που ονομάζεται Via Tolemaide, κανείς δεν φορούσε λευκή φόρμα. Λίγες μέρες πριν, όλοι αποφασίσαμε να επεκτείνουμε την πρακτική της «πολιτικής ανυπακοής με μαξιλάρια» όσο το δυνατόν ευρύτερα. Ακόμα κι ένα τόσο ανοιχτό σύμβολο όπως η φόρμα θα εμπόδιζε τον σκοπό αυτό. Όλο και συχνότερα, οι *tute bianche* περιγράφονταν ως μια οργάνωση, μια ξεχωριστή –αν και μεγάλη– ομάδα, και η τακτική του «*Bibendum*» κινδύνευε να συσχετιστεί αποκλειστικά με αυτούς τους ακτιβιστές. Γι' αυτό αποφασίσαμε όλοι να μη φορέσουμε τη φόρμα στη Γένοβα. Έτσι, έμεινε μόνο ως αναφορά σε μια κοινή πρακτική κατά την οποία οι διαδηλωτές που έβγαιναν από το στάδιο Καρλίνι περιέγραφαν τους εαυτούς τους ως «οι ανυπάκουοι».

Τότε οι καραμπινιέροι δολοφόνησαν τον Κάρλο Τζουλιάνι και όλες οι διαδηλώσεις διαλύθηκαν εξαιτίας της απίστευτης αστυνομικής βίας. Χιλιάδες άνθρωποι αναγκάστηκαν να δώσουν μάχη για να επιστρέψουν στο στάδιο, όπως και η συμμορία των Warriors επιστρέφοντας στο Κόνι Άιλαντ.

Εκείνη τη νύχτα, νιώθαμε σαν κινούμενοι στόχοι. Όλοι ήμασταν φοβισμένοι, και όμως έπρεπε να ανταποκριθούμε και να ξαναβγούμε στους δρόμους. Σε εκείνο το σημείο, η μόνη μας ελπίδα ήταν να έρθει όσο το δυνατόν περισσότερος κόσμος στη Γένοβα για να δείξει την αλληλεγγύη του. Την επόμενη μέρα, 300.000 άνθρωποι εμφανίστηκαν για να σώσουν τα άθλια οπίσθιά μας. Δεν ήταν σκληροπυρηνικοί στρατευμένοι: οι σκληροπυρηνικοί στρατευμένοι ήταν ήδη στην πόλη. Αυτοί ήταν απλοί άνθρωποι με προοδευτικά αισθήματα, εξοργισμένοι από το μακελειό που είδαν στην τηλεόραση. Θα είμαστε πάντα ευγνώμονες σε αυτό το πλήθος, πάντα, όσο ζούμε. Εκείνο το απόγευμα του Σαββάτου, δεσμευτήκαμε να μην προδώσουμε ποτέ αυτούς τους ανθρώπους. Η σωτηρία βρισκόταν στο να είμαστε ανοιχτόμυαλοι, ειλικρινείς και κατανοητοί. Η σωτηρία βρισκόταν στο να μην μείνουμε μακριά από τον σεχταρισμό.

Τότε ήταν που ενστικτωδώς αρχίσαμε να δουλεύουμε πάνω σε ένα νέο μυθολογικό σύστημα, ένα που θα υπονοούσε την κριτική των προηγούμενων: Η Γένοβα ως Φρανκενχάουζεν.

Ένας τύπος που κρυφάκουγε τη συζήτησή μας ρώτησε: «Ποιος διάολος είναι αυτός ο Φρανκ Ενχάουζεν για τον οποίο μιλάτε συνέχεια;»

Λιγότερο από δύο μήνες μετά τη Γένοβα ήρθε η 11η Σεπτεμβρίου. Η κατάσταση στη χώρα και στον κόσμο έγινε πολύ πιο σκληρή και η μεταφορά της «πολιορκίας» αναποδογύρισε. Το 2003 το ιταλικό κίνημα βρισκόταν ήδη σε βαθιά κρίση. Όχι, ούτε καν η μαζική κινητοποίηση κατά του πολέμου στο Ιράκ δεν μπόρεσε να εμψυχήσει νέα ενέργεια στο σώμα του. Τελικά, υποχώρησε σε μια περιθωριακή παρουσία, μια παρουσία που κατέχει τον σηματολογικό χώρο του παραδοσιακού ακροαριστερού λόγου. Ο

συνήθης βαρετός ρόλος που παίζεται με βαρετούς κανόνες. Ένα μάτσο «επαγγελματίες επαναστάτες» πήραν στα χέρια τους ό,τι απέμεινε, έκαναν κάθε είδους λάθη και αποδείχθηκαν εξαιρετικά ανεπαρκείς. Απολιθωμένες υπο-λενινιστικές τακτικές και στρατηγικές ήρθαν ξανά στην επιφάνεια. Πολύς χρόνος και ενέργεια καταναλώθηκε σε ταυτοτικούς εσωτερικούς πολέμους. Οι συναντήσεις κατάντησαν αξιολύπτες κοκορομαχίες. Η πλειονότητα των ευαίσθητων, «αταξινόμητων» αγωνιστών (ειδικά οι γυναίκες) βραδέθηκαν και παραιτήθηκαν. Ήμασταν μεταξύ αυτών που παραιτήθηκαν.

Εντωμεταξύ, μια αυτοαποκαλούμενη πρωτοπορία από πρώην *tute bianche* είχε νέα σχέδια, που τα θεωρούσαμε γκροτέσκα, σχέδια των οποίων η περιγραφή ξεφεύγει σαφώς από το πλαίσιο αυτού του κειμένου. Η συνεργασία μεταξύ μας και αυτού του δικτύου διήρκεσε λίγο περισσότερο από ένα χρόνο. *Sic transit gloria mundi*.

Από τότε, έχουμε αφιερώσει τον χρόνο και την προσπάθειά μας στο να σφίξουμε τα μπουλόνια του λογοτεχνικού μας έργου, γράφοντας νέα μυθιστορήματα και δοκίμια και επεκτείνοντας την παρουσία μας στον πολιτισμό και την πολιτιστική βιομηχανία.

Δεν εγκαταλείψαμε τον αγώνα, κάθε άλλο, αλλά ποτέ ξανά δεν θα το παίξουμε Φρανκενστάιν με τεχνικοποιημένους μύθους.

Κι εμείς συνεχίζουμε, και ο στρατός των ζώων του Δον Ντουρίτο συνεχίζει, και καμιά ήττα δεν είναι οριστική, και οι καρδιές εξακολουθούν να χτυπούν.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΑΔΕΛΦΩΝ

Luther Blissett, *Εκκλησιαστίς*
Wu Ming, *Προλετκούλτ*

